

Výzva k zastavení ageismu a věkové diskriminace v době koronaviru

My níže podepsaní, lidé zabývající se problematikou stárnutí, stáří a souvisejících společenských jevů, vyzýváme vládu ČR, veřejné instituce, média i samotné občany k nesměšování různorodých lidí do jedné, kalendářním věkem definované skupiny, vůči nimž se přijímají stereotypní opatření. Chceme upozornit na nebezpečnost věkové diskriminace v kontextu různých mimořádných opatření a jejich nežádoucích vedlejších dopadů, případně neobratných vyjádření. Dnešní pochybení a nedůslednosti by mohly předznamenat i zásadní změny dlouhodobě zakotvené ve společenském uspořádání po odeznění pandemie.

Zdravotní ohrožení, nouzový stav a návazná omezení mají dlouhodobé důsledky. Ty poznamenají společnost a **změní obecné povědomí o tom, kdo je starý a co je to stáří**, i po ústupu epidemie. Buďme při jejich vyhlášení a provádění uvážliví.

Označení „senior/senioři“ je vágní, neurčité. Jde o početnou, **velmi různorodou skupinu občanů** zásadně se navzájem lišících věkem, zdravím, vzděláním, příjmy, zdatností, možnostmi, zájmy a řadou dalších charakteristik. Při vymezení věkem 65+ jde o dva miliony, tedy o 20 % obyvatel ČR. Podstatná část z nás se v tomto věku těší dobrému zdraví, pracuje, zastává významné funkce v byznysu, poskytuje zkušenost v organizacích, institucích, samosprávách, ale například i v lékařských ordinacích a jiných expertních pozicích. Nevytvářejme dojem „nemohoucích starců a stařen“. Jiní z nás, starších i mladších lidí, naopak trpíme chorobami, které zhoršují náš funkční stav, omezují naši soběstačnost i odolnost, a tak zvyšují naši zranitelnost všemi zátěžemi včetně infekcí. Především na tyto stavy a situace soustřeďme svou pozornost.

Směšování různorodých lidí do jedné, kalendářním věkem definované skupiny, vůči níž se přijímají stereotypní opatření, je nebezpečné a nežádoucí. **Hrozí nevyužití lidských schopností, ponižující stigmatizace a segregace na jedné straně a přehlédnutí, zanedbání péče, strádání a ohrožení života těch potřebných na straně druhé**. Současně vede zmatení pojmů k neúčelnosti a neúčinnosti finančních výdajů i nesystémovému využívání kapacit zdravotních a sociálních služeb.

Omezme v médiích i v pokynech úřadů užívání vágního pojmu „senior“. Nezabavujme se potenciálu části populace jen proto, že je starší než orientační kalendářní hranice, která se nekryje s osobní realitou. Nemá to odborné opodstatnění, je to psychosociálně ponižující a nepřijatelné z hlediska lidských práv. Pokud si lidé, patřičně poučení a vybavení, bez ohledu na věk přejí zapojit se do dobrovolnictví, neponižujme je odmítáním pro „přestárlost“. Vytvořme spektrum aktivit, ve kterém každý člověk dobré vůle bez ohledu na věk, stejně jako na etnickou příslušnost, pohlaví či náboženské vyznání, **nalezne uplatnění podle své osobní způsobilosti k pomoci druhým**. Případná omezující, ale i zvýhodňující doporučení by se měla týkat konkrétních limitujících okolností. Těmi u dospělé populace pouhý věk není a být nemůže.

Ani závažné zdravotní komplikace koronavirové infekce nesouvisí s věkem jako takovým. Jde o špatný zdravotní stav, o podvýživu, vyčerpanost, závažné choroby, možná některé léky – a to bez ohledu na věk. **Nemocemi oslabení lidé, necht' se těší ochraně, ohleduplnosti,**

podpůrnému zájmu. Stejně významná jako společenská angažovanost starších lidí, kteří se cítí zdraví a zdatní, je podpora a ochrana těch, kteří jsou méně vybaveni odvahou, zdatností, jsou křehcí nebo v každodenních aktivitách potřebují intenzivní pomoc druhých lidí, a to opět bez ohledu na věk.

Apelujeme proto na širokou odbornou i laickou veřejnost: v nadcházejících týdnech kulminující epidemie a pravděpodobně přetížených sociálních a ošetrovatelských služeb **aktivně vytvářejme dobré sousedství** a v této snaze neochabujme. Zajímejme se ve svém domě i širším okolí o stav a potřeby lidí, kteří se momentálně či dlouhodobě neobejdou bez pomoci druhých, pomáhejme si navzájem. Buďme připraveni nejen signalizovat stavy nouze, „volat na úřady“, ale konkrétně pomáhat, zastoupit momentálně nedostupné veřejné služby nebo i chybějící rodiny.

Připojujeme se i k volání **po zajištění dostatku účinných ochranných pomůcek pro zdravotnické pracovníky a pracovnice, ale stejnou měrou i pro personál pobytových a terénních sociálních služeb a pro laické pečující.** Uvědomujeme si, že v roli pomáhajícího se může ocitnout každý z nás, ale stejně tak je každý z nás ohrožen a může být tím, kdo pomoc přijímá.

Jsme si zároveň vědomi, že jde o situaci novou a bezprecedentní. To od nás všech vyžaduje velkou míru flexibility a improvizace, ale také vědomí rizika nezamýšlených důsledků, neobratných vyjádření či opatření, které mohou mít nežádoucí vedlejší dopady. Nechceme slepě kritizovat práci, kterou v dobré víře konají zástupci státní správy, samospráv, médií, institucí a poskytovatelů služeb i rodinní příslušníci, dobrovolníci a sousedé. Naopak, patří jim všem velký dík za jejich snahu a nasazení. Náš apel směřuje k tomu, aby všechna opatření a snahy byly reflektovány z titulu specifických efektů pro různé věkové i sociální skupiny, abychom se vždy a za všech okolností snažili být inkluzivní a dali dostatečný prostor hlasu těch „o kterých je hovořeno“, o kterých se rozhoduje. **Zatím slyšíme více „o seniorech“, než od nich. Časy jako tyto jsou vždy příležitostí pro změnu. Využijme ji pro zvýšení respektu k různorodé seniorské skupině, nikoliv k její další stigmatizaci a homogenizaci. Zastavme ageismus v čase koronaviru!**

Pakliže s výzvou souzníte, budeme rádi za Váš online podpis výzvy na www.zivot90.cz/stopageismu

Zároveň se připojujeme k mezinárodní výzvě proti ohrožení, vyloučení a věkové diskriminaci starších lidí během pandemie COVID-19 prof. Kierana Walshe, ředitele Irského centra pro sociální gerontologii (ICSG) z Národní univerzity v Galway. Galwayskou výzvu si můžete přečíst zde <https://www.ageismus.cz/>